

99 F 164

EXAMEN INSTITVTVM

Græcæ Disputationis

DE PRÆDESTINA
TIONE.

S V B

PRÆSIDIO (DEI AVXILIO)

Reverendi & Clarissimi Viri

D. SAMVELIS HVBERI

BERNENSIS HELVETII S. S.

Theologiæ Professoris publici,

A

M. BARTHOLOMÆO REISIGIO

Dresdensi, S. S. Theologiæ Studioso, & Illustriss:

Elect: Saxonie alumno

IN

Celeberrima VVitebergensium Academia, die

VI. Junij Anno 1593.

VVITEBERGÆ,

Typis Zachariæ Lehmanni.

D. M. XCIII.

REVERENDIS ET CLA-
RISSIMIS VIRIS

Dn. MARTINO MIRO S. S. Theo-
logiæ Doctori, veræ Christianæ & Lutheranæ
Religionis propagatori :

ET

Dn. MATTHÆO TRAGEN eiusdem
Religionis acerrimo defensori, Concionatori-
bus DRESDENSIVM aulicis.

ET

NOBILISSIMO AC OMNIVM
virtutum genere præstantissimo viro Dn. IO-
HANNI GEORGIO à Bunicau, à Secretis
Consilij Illustris: Principissæ, Illustris: Domino-
rum hæredum, nec non totius ducatus Saxonici,
Civitatis Lipsensis, Grimmenfis &
Lucensis Capitaneo,

*Mæcenatibus, Promotoribus & Dominis suis
unicè amandis & colendis.*

M. BARTHOLOMÆVS REISIGIVS
Dresdensis, debita animi reverentia & observantia hæc suas
primitias tenues offert, oblatas consecrat, consecratasq;
eas esse maximopere rogat.

99 F 164

THESIS I.

*Voluntatem Dei non esse multivariam
sed unicam, non malam sed bonam, nullam in DEO
reperiri Contradictoriam satis procedens de DEI providen-
tia disputatio declaravit.*

II.

*Ad hanc providentiam divinam cum articulus iste, non
ex humani ingenij acumine excogitatus, tanquam speciale cognatum, de omnium
hominum praedestinatione pertineat: Praesentem hanc disputationem, juxta qua-
estionem Methodicam de ILL O, non ab arcana Dei voluntate tanquam inscru- I.
tabili, non ab humana rationis iudicio, tanquam nihil percipiente aut intelligente II.
1. Cor. 2. vers. 14. non à lege, diversum quid semper statuente, sed ab unica illa in III.
Evangelio revelata voluntate, pendente, instituire visum fuit, quò manifestò ap-
pareat quid de hoc ex sacris literis, & cum ipsis credendum aut statuendum sit.*

III.

*Dico autem τὸν προορισμὸν suam à προορίζειν (inter alia significante destina-
re, decernere) ducere originem, ob id, quod DEVS ab aeterno praedestinavit hos
mines diligere in dilecto suo, & eos qui gratiam ipsius sint recepturi aeterna beati-
tudine glorificare. Ephes. 1. & 2. Eos verò qui gratiam & dilectionem ipsius essent
à se repulsuri, sub iudicio irae suae perpetuo punire. Iob. 3.*

IIII.

*Neq; in hoc articulo vocabulam προορισμὸς cum electionis vocabulo, ex
scriptis Paulinis desumpto, pugnat, sed est una & eadem tam ratio quam conve-
nientia utriusq;, si loquamur de eis, qui gratiam amplectantur.*

V.

*Hanc doctrinam sanctissimam non esse figmentum quoddam humanum, sed
fundatam in SACRIS, & dicta & exempla Scripturae abundè demonstrant.*

VI.

*Ita enim ipse Moses, ne IEHOVAH totum populum ob Deos aureos fa-
brefactos puniat, alloquitur: Obsecro, peccavit populus iste peccatum grande:
Fecerunt sibi Deos aureos. Nunc autem aut remittas peccatum eorum, aut si non,
dele Me (inquit Moses,) precor, de libro, quem scripsisti. Exod. 32. v. 31. 32.
Esa. 6. v. 9. 10. & 11. Matth. 20. v. 6. Iob. 6. v. 44. idem cap. 15, v. 16. Idem
cap. 17. v. 6. & 12. Rom. 3. v. 30. Ephes. 1. v. 4. 5. 6. & 11.*

VII.

In prima creatione Ipse I E H O V A H substantias & corporeas & incorporeas condidit, harum alie permanserunt in statu innocentie & integritatis, qua vocantur Angeli boni, alie verò ob superbiam nimiam & cupiditatem adversus F I L I U M D E I sese spontè creatori opposuerunt, & he vocantur Angeli mali, in quorum numero primatum Beelzebub princeps demoniorum tenet.

VIII.

Illarum verò scilicet corporearum & quidem rationalium prima, A D A M vocata, sicut & huius tota posteritas ad vitæ æternæ hereditatem ante mundi constitutionem fuit in hanc lucem producta. Gen. 2. Eph. 1. v. 4.

IX.

Hæc creatura ad imaginem D E I condita, quid unquam dedit aut potuit D E O dare, qualia habuit bona aut merita, totum est divine gratiæ & providentiæ tribuendum.

X.

Sicut vicissim hominis perditio, non D E O sed homini est ascribenda, de qua infra plura.

XI.

Ex numero duodenario Apostolico prodeunt duo à D E O conditi, unus P E T R V S, alter I V D A S, uterq; à Deo ad Apostolatam vocatus, uterq; in Filium D E I perfidus: Ille post lapsum horrendum actaq; prius poenitentia recipitur & ante constitutionem huius mundi ad vitæ æternæ hereditatem eligitur: Hic verò nec recipitur nec eligitur. Quale P E T R V S attulit aut potuit asferre adiumentum? Nullum, certè nullum.

XII.

Quid nos, hisce temporibus viventes, dedimus aut potuimus D E O dare, ut nobiscum in creatione & post illam ita egeret? Nonne omnium viventium & vi-
etorum una & eadem est conditio, ut nimirum omne id, quod sumus (solum Dei misericordia id sumus) nonne nobis confusio, Domino autem iusticia omnis debetur? Dan. 9. v. 7.

XIII.

At quis in causa sit illius damnationis & perditionis quam plurimorum hominum, an D E O illa assignanda sit (quod absit) an verò ipsis hominibus, in rei veritate tribuenda & ascribenda sit, post constitutam & per causas demonstratam definitionem Prædestinationis videbimus.

XIII.

Si generaliter eam definiamus, est illud D E I beneplacitum gratuitum, quo
homines

homines voluit ad vitæ & gaudij celestis fruitionem creare, & post creationem lapsos restaurare per Christum, sicut eam ob causam **FILIVM** misit toti mundo in redemptionem. 1. Ioh. 2. 2. Cor. 5. Specialiter autem prædestinatio intelligitur, cum secundum rationem regni sui, qua vult, ut homines ipsius verbum audiant, & gratiam fide accipiant, istos ordinat & in **FILII** sui regno conservat, qui gratiam fide amplectuntur, illosq; in numerum filiorum affiscit.

XV.

Huius prædestinationis causam efficientem unâ cum Apostolo Paulo, ac eam principalem, pono **DEVM**. Is enim est qui nos elegit. Eph. 1. v. 4.

XVI.

Impulsivam causam duplicem. Internam & externam statuo. Interna est **GRATIA** Dei, qua respectu nostri mere est gratuita, gratuitoq; nobis offertur, & deinde **MERITVM** illud redemptoris nostri unici, in **QVO** nos sumus electi. Ibid. Externa verò causa impulsiva, sunt totius generis humani miseria.

XVII.

Subiectum seu materia in qua, sit, inveniatur & tota fundetur prædestinatio (in voce specialiter usurpata) sunt **OMNES** credituri & in illa fide constanter permansuri usq; ad extremum vitæ halitum.

XVIII.

Forma est illa adoptio in filios, non quidem naturales, sed adoptivos, quorum iuxta benedictionem & præparationem æternam est regnum cælorum. Matth. 25. v. 34.

XIX.

Instrumentalis causa quoq; duplex apparet, una recipiens, altera exhibens. Exhibentem causam tanti beneficij ipsum Christum pronunciantem de se ipso per Euangelium, se missum esse ob id in mundum, ut hanc Patris sui voluntatem manifestaret. Recipientem verò **FIDEM** veram & non simulatam invenio.

XX.

Finem deniq; cum ipso Paulo duplicem, ordinatum scilicet ut laudationem gloriæ illius ineffabilis gratiæ Dei immense, & subordinatum, ut apparitionem coram ipsius conspectu, in omni sanctitate & irreprehensione, considero.

XXI.

In hac doctrina cum tria inveniuntur, quorum primum vocatur *περόυσια*, alterum *περόεσις*, tertium deniq; *περόνοια*, atq; de ultimo satis in præcedenti disputatione fuerit dictum, non ea, per *κροτολογία* hic repetenda esse, quisq; videt.

XXII.

Primum autem illud est, quo Deus ab æterno scit & intelligit omnia, etiamsi sint presentia, præterita aut futura, sive ea bona sive mala appareant aut excitant.

A iij

IIa

illa quidem, ut scit ita quoque facit: Hæc verò ut scit, nequaquam tamen facit, sed tantummodo, non uoluntate antecedente sed consequente, hoc est, respiciente & puniente malitiam antegressam, permittit.

XXIII.

Ex quibus liquido apparet causam illorum malorum operum, que tandem eterna illa damnatio sequitur, I. non in Deo, II. non in uoluntate quadam eius nuda, sed unice, proprie & solummodo in peccatis Ezech. 28. v. 24. & in finali illa incredulitate consistere. I V. Esd. cap. 8. v. 55. 56. Ios. 11. v. 20. Marc. 16. v. 16. Luc. 14. v. 18. 19. Ioh. 3. v. 19. Rom. 9. v. 31. Rom. 11. v. 19.

XXIII.

Est enim Dei promissio de omnium hominum salute VNIVERSALIS, Esa. 53. v. 6. Dominus super IPSVM (qui solus intelligendus est Christus) posuit. OMNIVM nostrum iniquitatem. Ezech. 33. v. 11. Ioel. 2. v. 32. Matth. 11. v. 28. Marc. 16. v. 15. Act. 10. v. 43. & cap. 17. v. 30. Titum 2. v. 11. 2. Pet. 3. v. 9.

XXV.

Illam autem ut sibi non omnes applicent (etiamsi fides non sit Omnium) neque ea ratione DEVS erit in causa: Nam qui plane Dei verbo carent, non DEVM, sed majorum suorum partim ingratitude, partim quoque propriam in inquirendis dictis de Dei uoluntate cultuque ipsius, tanquam in excelso loco constituto, & de ipsorum salute, accusent negligentiam, que omnia & I. per naturale salutis desiderium, & II per noticiam in operibus visibilibus propositam, & III. per constantem de IESV Nazareno famam ipsis existunt possibilis.

XXVI.

Deinde, qui sacrosancti huius uerbi tantam habent particulam, erroribus undequaque circuminctam, si & ipsi in erroribus receptis, fidemque habitis, pereant, non Deo sed ductoribus atque doctoribus erroneis causam ascribant.

XXVII.

Denique, quod non omnes in illo coetu, ubi purum & sincerum uerbum predicatur & docetur, id uerbum sibi addicant & uendicent, parabola illa de quadruplii semine monstrat, an IPSE celestis agricola, an uero auditores sui sint in causa. Luc. 8. v. 5. 6. 7. 8.

XXVIII.

Ex quibus iam enumeratis adhuc certo imò certissime statuendum esse, iudico, nullam à Deo pendere particularitatem, sed ab HOMINIBVS, neque eam esse oppositam promissionum uniuersalitati: Omnis enim lingua confitetur hanc Dei esse uoluntatem, ut OMNES, OMNES dico, (non ALIQVI) saluantur & ad agnitionem ueritatis perveniant. Act. 17. v. 30. 1. Timoth. 2. v. 4. Ioh. 6.

neque

neq; ulla alia ratione quam ipsorum propria in peccatis diem suum obeant. Ezech. 13. v. 31. 32. Os. 13. v. 9. Matth. 23. v. 35. Hactenus de προνοίας.

XXIX.

Alterum est in hac doctrina: Actio divine voluntatis. qua DEVS ab eterno eventus bonos ab IPSO postea productos, decernit, aut ut ipsi fiant, facit. Sicut hoc decretum divinum per resurrectionem illam mortuorum probatur: Ea enim fit, quia ab eterno DEVS eam prescit, & ut fiat, instituit.

XXX.

Huius decreto divino subordinata etiam est Electio, quam secundum doctrinam Paulinam predestinationem nominamus: Nam & IPSE Altissimus hanc electionem prescit, & certo eam constituit, imò ut fiat, facit. Matth. 11. v. 26. Eph. 1. v. 11.

XXXI.

Ergone predestinatio facit (cum quoq; secundum August. in articulo: falso ipsi impositis, respons: 12. fundamentum Dei stet firmissimum: Cognovit Dominus qui sunt eius 1. Timoth. 2.) ut aliqui ex filijs Dei fiant filij Diaboli, aut ut ex templo Spiritus sancti, fiant templa demonum.

XXXII.

Minime. Absit hoc alienum à nobis & ab omnibus ductum sacrarum literarum verè sequentibus quàm longissimum. Imò hæc predestinatio contrarium nobis re ipsa demonstrat, cum ea potius ex filijs Diaboli faciat filios Dei, & ex templis demonum, templa Spiritus sancti, multisq; causa standi, NULLIS autem causa labendi existat.

XXXIII.

Hinc predestinatio efficit: I. piam vocationem. Rom. 8. v. 30. II. Iustificationem. Ibid: III. Glorificationem. Ibid: IV. Conformitatem imaginis Filij Dei. Ibid: V. Liberationem a peccato. Ibid. v. 34. VI. Perpetuam & indissolubilem dilectionem, Ioh. 10. v. 28. Rom. 8. v. 35. VII. Vitam sanctam & irreprehensibilem. Eph. 1. v. 4.

XXXIII.

Cognitionem quam maximam cum hac προνοίας habent προνοίας illa & προνοίας, neq; tamen hæc cum illa προνοίας est commiscenda.

XXXV.

Nam providentia divina nullas creaturas etiamsi sint irrationales, neq; quicquam in mundo excludit: Predestinatio autem, quia pertinet ad futurum seculi statum, & eius est preparatio, ideo tantum homines includit.

XXXVI.

Sic autem includit, ut DEVS malarum actionum causa nullatenus censendus sit. Ps. 5. v. 5. Diaboli enim & hominum voluntas malas operantur actiones.

XXXVII.

Hæc

Hæc, puritas tradit scripturæ universa: Verum addendum iam est, postquam Christus coelestis noster agricola unâ cum suis fidissimis doctoribus semen & quidem bonum (nam uti ipse bonus est, sic quoq; semen, hoc est, verbum suum bonum est) in agrum seminasset, statim ipsam inimicum dormientibus hominibus dispersisse zizania inter triticum seu semen bonum, quæ zizania adhuc quotidie durant, & aliquoties iterum germinant, ut in hoc quoq; articulo Prædestinationis apparet.

XXXVIII.

Nam ibi primò Syvermeri, ut Pelagius & cum ipso nostro tempore Pontificij, disperserunt, dicentes: Hominum prædestinationem ad vitam æternam non mera gratiæ misericordiæq; Dei ascribendam: sed quoq; causam, consistentem in ipsorum bonis operibus, aliquam hominibus inesse, quæ omnia nullum in sacris literis habent locum.

XXXIX.

Deinde ante annos aliquot Zizania sua inter triticum Calua quædam Cohors immiscere voluit, dum proposuit, dixit, scripsit, scriptumq; reliquit: Esse primò voluntatem quandam seu decretum quoddam divinum & arcanum, immutabile, absolutumq; in quo hæc absolute decreta esse sinxit contra manifesta testimonia, Mar. 16. v. 16. Iob. 3. v. 16.

XL.

Deinde DEVM ab æterno QVOSDAM (non OMNES) mera gratia ad vitam æternam; QVOSDAM (& ut manifestius dicam maximam partem totius generis humani) ad æternam damnationem creasse & destinasse, atq; id fecisse ut suum utring; expleret beneplacitum.

XLI.

Hoc dogma Calvinisticorum, quam sit falsum, impium, imò impien-
tissimum adhuc sacra scripturæ dictis, promissionem universalem de OMNIVM hominum salvatione comprehendentibus, confirmo. Matth. 18. v. 6. Iob. 1. v. 29. 2. Cor. 5. v. 15. 2. Pet. 3.

XLII.

Secundò, RENATOS nullo modo iterum excidere gratia Dei, etiamsi tale peccatum committant, quod omnium in terris sit maximum, neq; Spiritum sanctum posse amittere, hæc eadem Cohors docuit.

XLIII.

Huius autem cohortis Calvinianæ doctrinam esse impiam & omnino reiiciendam, hunc in modum, cum exemplo ut Aaronis Exod. 32. v. 21. I I. Davidis 2. Sam. 11. v. 4. & 15. Item 2. Sam. 24. v. 2. I, Par. 21. v. 17. I I I. Petri. Matt. 26. v. 70. 72. 74. Mar. 14. v. 72. Luc. 22. v. 62. I V. Pauli 1. Cor. 9. v. 27. Tum dictis Bibliis manifestò asserimus, ut Psal. 51. v. 13. Ezech. 18. v. 24. Heb. 6. v. 4. 5. 6. & cap. 10. v. 26. 27. 2. Pet. 2. v. 20. Apocal. 2. v. 15. 16.

F I N I S.

Perlegi d. 8 Mart.

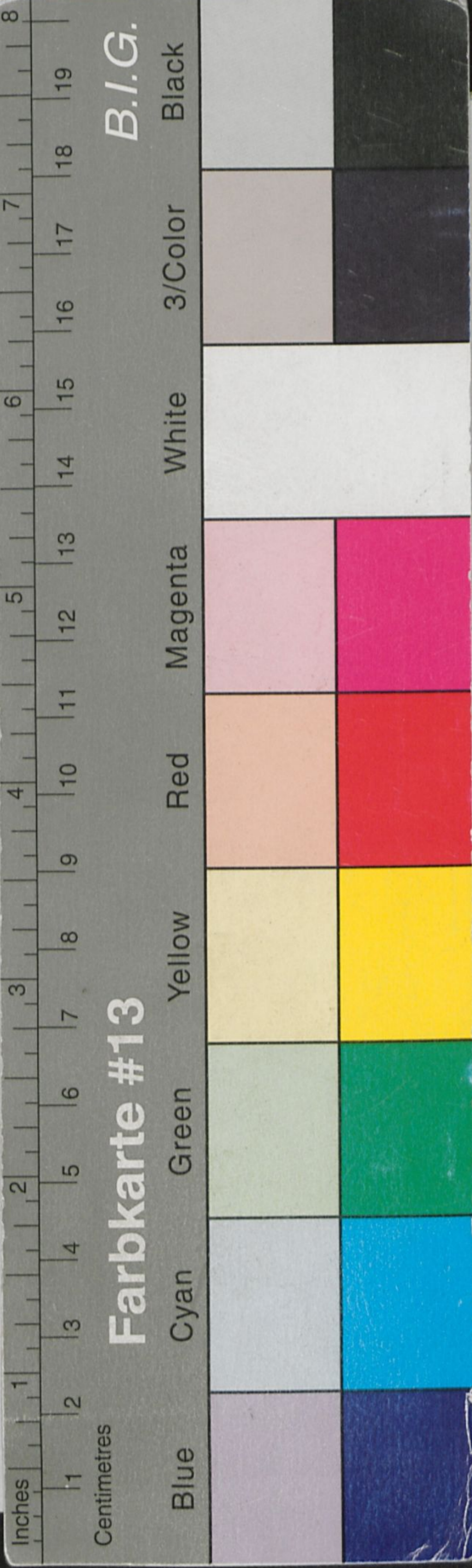

99 F 164

ULB Halle 3
001 909 223

B.I.G.

Farbkarte #13

EXAMEN INSTITVTVM

Græcorum Disputationis

DE PRÆDESTINA
TIONE.

SVB

PRÆSIDIO (DEI AVXILIO)

Reverendi & Clarissimi Viri

D. SAMVELIS HUBERI
BERNENSIS HELVETII S. S.
Theologiae Professoris publici,

et

M. BARTHOLOMÆO REISIGIO
*Dresdensi, S. S. Theologiae Studioso, & Illustriss:
Elect; Saxoniae alumno*

IN

*Celeberrima VVitebergensium Academia, die
VI. Junij Anno 1593.*

VVITEBERGÆ,
Typis Zachariæ Lehmanni.
D. M. XCIII.